

Το στοίχημα της ανάπτυξης

Της Μιραντας Ξαφα*

Στη σύντομη θητεία του ως υπουργός Οικονομικών το 1991-92, ο σημερινός πρόεδρος της Τσεχίας Vaclav Klaus ιδιωτικοποίησε τα πάντα και μετέτρεψε την οικονομία της χώρας του από γραφειοκρατία σοβιετικού τύπου σε οικονομία της αγοράς. Όταν ρωτήθηκε τι θα απογίνουν οι υπεράριθμοι που απολύθηκαν από τις ιδιωτικοποιημένες κρατικές επιχειρήσεις, είπε: «Αν είχα την απάντηση, ο κομμουνισμός δεν θα είχε καταρρεύσει», εκφράζοντας έτσι την πεποίθησή του ότι η ελεύθερη αγορά θα λύσει το πρόβλημα της ανεργίας. Προϋπόθεση για να γίνει αυτό, φυσικά, είναι να λειτουργεί η αγορά. Αυτό ακριβώς επιδιώκουν οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και το άνοιγμα των επαγγελματιών που προωθούνται σήμερα χάρη στο Μνημόνιο.

Όπως επισημαίνει το επικαιροποιημένο Μνημόνιο: «Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αύξησης της παραγωγικότητας και της παραγωγής στην Ελλάδα. Πολλοί κλάδοι είναι προστατευμένοι ή υπόκεινται σε στρεβλό ανταγωνισμό, είτε λόγω επιδοτήσεων είτε λόγω εμποδίων εισόδου. Το κόστος δημιουργίας και λειτουργίας των επιχειρήσεων είναι υψηλό [...] και τα περιθώρια κέρδους από τα υψηλότερα την Ε. Ε.» (εξ ου και «η ακρίβεια»). Συνεχίζει επισημαίνοντας την ανάγκη μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας ώστε να διευκολυνθεί η προσαρμογή των επιχειρήσεων σε αλλαγές των συνθηκών της αγοράς. Τέτοιες μεταρρυθμίσεις είναι η χαλάρωση της «προστασίας» της απασχόλησης (που απλώς αποθαρρύνει τις προσλήψεις) και η μείωση του κόστους των υπερωριών και του ελάχιστου ημερομισθίου για νέους εργαζομένους, που ήδη θεσπίστηκαν με το ασφαλιστικό νομοσχέδιο (Ν. 3862/2010). Περαιτέρω αλλαγές που προβλέπονται στο Μνημόνιο είναι ο καθορισμός των αμοιβών στο επίπεδο της επιχείρησης και όχι σε κλαδικό ή εθνικό επίπεδο, όπου οι συνθήκες μπορεί να διαφέρουν σημαντικά, η αύξηση της μερικής απασχόλησης, η αμερόληπτη διαιτησία και η ελαστική διεύθυνση του χρόνου εργασίας σε κλάδους με μεγάλες εποχιακές διακυμάνσεις, όπως ο τουρισμός. Προβλέπεται επίσης η άρση των περιορισμών (γεωγραφικοί, πληθυσμιακοί, διοικητικοί καθορισμοί ελάχιστων αμοιβών) στη δραστηριότητα δικηγόρων, συμβολαιογράφων, φαρμακοποιών, αρχιτεκτόνων, μηχανικών και ορκωτών λογιστών.

Η απρόσκοπτη εφαρμογή αυτών των αλλαγών θα συμβάλει σημαντικά στην κατάργηση της συνδικαλιστικής - κομματικής γραφειοκρατίας σοβιετικού τύπου που σήμερα παίζει καθοριστικό ρόλο στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, που δεν είναι ούτε ελεύθερες ούτε συλλογικές. Είναι γνωστό ότι το προεδρείο της ΓΣΕΕ αποτελείται κυρίως από εκπροσώπους των ΔΕΚΟ οι οποίοι, έχοντας εξασφαλίσει τη μονιμότητα, έχουν κάθε συμφέρον να πιέζουν για τις μέγιστες δυνατές μισθολογικές αυξήσεις αδιαφορώντας για τους άνεργους που δεν εκπροσωπούνται στις διαπραγματεύσεις. Το αποτέλεσμα όλων αυτών των στρεβλώσεων είναι ότι το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Ελλάδα είναι το υψηλότερο στην Ε. Ε. Η ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας και το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών βοηθούν τους νέους να βρουν δουλειά, ανοίγουν τον δρόμο για καλύτερες και φθηνότερες υπηρεσίες και ενισχύουν την ανάπτυξη.

Οι ριζικές αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις στον ιδιωτικό τομέα δεν μοιάζουν να συνοδεύονται από παρόμοιες αλλαγές στο Δημόσιο. Την ίδια ώρα που ιδιωτικές επιχειρήσεις κλείνουν και η ανεργία αυξάνεται, η κυβέρνηση μιλάει για μετατάξεις από τις ζημιογόνες ΔΕΚΟ στο Δημόσιο. Μα οι μετατάξεις δεν λύνουν το πρόβλημα του υπερτροφικού δημόσιου τομέα, όπου απασχολείται, άμεσα η έμμεσα, το ένα τέταρτο του εργατικού δυναμικού. Γιατί ισχύουν δύο μέτρα και δύο σταθμά μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα; Και γιατί οι απολυμένοι στο λιμάνι του Πειραιά έλαβαν πολλαπλάσια αποζημίωση από αυτήν που προβλέπεται για τον ιδιωτικό τομέα (όπως έγινε και με τους απολυμένους της Ολυμπιακής στην προηγούμενη κυβέρνηση); Διότι μέχρι σήμερα το ελληνικό πολιτικό σύστημα διασφάλιζε τη συντήρηση της εξουσίας μέσω της συνεχούς επέκτασης του κράτους, γι' αυτό και δεν έχει τη βούληση να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη συρρίκνωσή του.

Η γιγάντωση του κράτους και οι παρεμβάσεις του στην οικονομία είναι η γενεσιουργός αιτία τόσο της δημοσιονομικής κρίσης όσο και της έλλειψης ανταγωνιστικότητας. Το πελατειακό κράτος είναι αυτό που μοίρασε επιδοτήσεις, προμήθειες, προσλήψεις, συντάξεις, άδειες και προσόδους σε ημετέρους σε βάρος του κοινωνικού συνόλου. Το κράτος σήμερα φορολογεί υπέρμετρα τον ιδιωτικό τομέα για να συντηρήσει το υπερτροφικό και αναποτελεσματικό Δημόσιο. Την ίδια ώρα που μειώνει τις πενιχρές συντάξεις του ΙΚΑ, επιδοτεί το ασφαλιστικό ταμείο της ΔΕΗ με 700 εκατ. τον χρόνο. Την ίδια ώρα που επιβάλει 400 εκατ. έκτακτη φορολογία στα κέρδη των επιχειρήσεων, ανέχεται ζημιές 1 δισ. στον ΟΣΕ. Εχοντας χάσει την πρόσβαση στον εξωτερικό δανεισμό με κρατική εγγύηση, ο ΟΣΕ και οι υπόλοιπες ζημιογόνες ΔΕΚΟ καλύπτουν τα ελλείμματά τους εκτοπίζοντας τον ιδιωτικό τομέα από τον περιορισμένο τραπεζικό δανεισμό. Χωρίς ρηξικέλευθες αλλαγές στο μέγεθος και στη λειτουργία του κράτους, το στοίχημα της ανάπτυξης θα χαθεί.

* Η Μιράντα Ξαφά είναι σύμβουλος επενδύσεων στην IJ Partners.